

UCHWAŁA Nr XXXVI/225/21

RADY GMINY STRZELECZKI

z dnia 15 września 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz.821 z późn. zm.¹⁾) Rada Gminy Strzelecзки uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021-2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Strzelecзки.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Strzeleczkach.

Przewodniczący Rady Gminy Strzelecзки

Włodzimierz Wolny

---

¹⁾ Zmiany wyżej wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2021 r. poz. 159, poz. 1006

Załącznik

do uchwały nr XXXVI/225/21

Rady Gminy Strzeleczy

z dnia 15 września 2021 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

na lata 2021-2023

2021

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP**
- II. PODSTAWY PRAWNE**
- III. DIAGNOZA SPOŁECZNA**
- IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU**
- V. ADRESACI PROGRAMU**
- VI. CELE PROGRAMU**
- VII. ZASOBY**
- VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY**
- IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA**
- X. MONITORING I EWALUACJA**
- XI. PODSUMOWANIE**
- XII. PRZEWIDYWANY EFEKT REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY**
- XIII. MOŻLIWE ZAGROŻENIA, KTÓRE OGRANICZĄ LUB UNIEMOŻLIWIĄ OSIĄGNIĘCIE ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY**

I. WSTĘP

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, przez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Głównym założeniem i istotą systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną, w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie. Ważną zasadą jest też jawność działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny. Ważnym etapem w tym kontekście było wprowadzenie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w 2011r. Zgodnie z w/w ustawą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek ten, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizują one ten obowiązek w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Dziecko może również zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.

Praca z rodziną prowadzona jest również w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowaniu dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grup wsparcia, grup samopomocowych).

W systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie, równocześnie umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, a celem umieszczenia dziecka

w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko (o ile jest to możliwe) mogło powrócić pod opiekę rodziców. W Polsce funkcjonuje system polityki na rzecz dzieci i rodziny, w ramach którego realizuje się zadania mające na celu udzielanie pomocy finansowej rodzinom z dziećmi w ramach świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych, świadczenia wychowawczego „500+”, jednorazowego świadczenia przysługującego zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin oraz świadczenia jednorazowego „Dobry Start”.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, rozpad rodziny, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało, dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny), zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Jednym z rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób

w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Asystent rodziny nie przejmuje jednak działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

W 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Zgodnie z tą ustawą rodzina może skorzystać z poradnictwa asystenta w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka. Wsparcie to ma być realizowane przez zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży. Praca asystenta ma polegać na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przewycięzenie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwianie dostępu do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.

II. PODSTAWY PRAWNE DO REALIZACJI PROGRAMU

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.);
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 ze zm.);
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1100);
8. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
9. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327);
10. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 111 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 877 ze zm.);
12. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1348);
13. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 75 ze zm.);

14. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 685 ze zm.);
15. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1162 ze zm.);
16. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020r. poz. 1297 ze zm.);
17. Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023;
18. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.);
19. Konwencja o Prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r;
20. Europejska konwencja o przysposobieniu dzieci z dnia 24 kwietnia 1967r. (Dz. U. 1999 poz. 1157);
21. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzeleczerki na lata 2014/2023;
22. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.);

III. DIAGNOZA SPOŁECZNA

Z punktu polityki społecznej, ważną sprawą jest zdolność rodziny do radzenia sobie z problemami i przewyciężaniem sytuacji kryzysowych. W każdej jednak społeczności część rodzin przeżywa trudności i wymaga wsparcia w celu prawidłowego wykonywania funkcji wychowawczych. Na terenie Gminy Strzeleczki jednostką inicjującą działania pomocowe z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzeleczkach. Do zadań Ośrodka w zakresie pomocy i wspierania rodziny należy udzielanie pomocy w formie:

1) świadczeń pieniężnych:

- zasiłki stałe,
- okresowe,
- celowe,
- celowe na zakup żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym – stypendia i zasiłki szkolne,
- świadczenia rodzinne: zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenia rodzicielskie,
- świadczenie wychowawcze 500+,
- świadczenia „Za życiem”,
- Fundusz alimentacyjny,
- dodatki mieszkaniowe i energetyczne,
- organizacja prac społecznie-użytecznych dla osób bezrobotnych,

oraz

2) świadczeń niepieniężnych:

- pomoc asystenta rodziny,
- pomoc w formie posiłków w szkole,
- dostarczanie produktów żywnościowych,
- potwierdzenie prawa do składek zdrowotnych,
- praca socjalna,
- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- udział w projektach,
- pomoc ofiarom i sprawcom przemocy poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie,
- pomoc osobom uzależnionym od alkoholu we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- poradnictwo specjalistyczne w Punktach Konsultacyjnych w Krapkowicach oraz Opolu,
- udział w projektach, konkursach oraz programach realizowanych na rzecz rodziny.

Do zakresu działań Ośrodka należą również działania o charakterze aktywizacyjnym, integrującym oraz wspierającym różne grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Część powyżej wskazanych zadań tut. Ośrodek realizuje przy współpracy gminnych i powiatowych instytucji działających w danym obszarze. Interdyscyplinarny charakter pracy wpisuje się w przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, której działania ukierunkowane są na pomoc rodzinie przezwyciężającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Gmina Strzeleccki podejmuje działania profilaktyczne i wzmacniające rodzinę w celu zmniejszenia występowania trudnych sytuacji życiowych oraz patologii.

Głównym powodem kwalifikującym rodzinę do świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała choroba. Nieznaczna ilość osób uprawniona jest do świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, bezdomności, przemocy oraz alkoholizmu. Niski odsetek osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy społecznej wynika stąd że są to osoby, u których przeprowadzono badania lekarskie w przedmiocie uzależnienia i badania lekarskie potwierdziły stan choroby alkoholowej. Jednak zauważa się że wśród osób z innymi dysfunkcjami występuje także problem nadużywania alkoholu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzeleckach w 2020r. objął szeroko rozumianym wsparciem 101 rodzin - w tym 24 rodziny z dziećmi. Pośród nich były 2 rodziny wielodzietne oraz 3 niepełne. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było:

- ubóstwo – 44 rodziny

- niepełnosprawność – 34 rodziny,
- długotrwała choroba – 35 rodzin,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 6 rodzin,
- problem alkoholowy – 2 rodziny,
- przemoc w rodzinie – 3 rodziny,
- bezdomność – 3 rodziny.

Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie za sobą nie tylko niedostatek, ale też i negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny. Prowadzi często do dewiacyjnych zachowań w rodzinie, utrzymywania nałogów, marginalizacji, obniżenia poziomu potrzeb bytowych i całokształtu bytowania. W konsekwencji generuje występowanie patologii społecznej oraz nieradzenie sobie w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. W rodzinach takich często występuje alkoholizm, złe warunki socjalno-bytowe, problemy w zakresie opieki nad dziećmi. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina, ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

10% wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

30% wydatków w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

50% wydatków w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jak wynika z informacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach w 2020r. w pieczy zastępczej umieszczonych było 11 dzieci z terenu gminy Strzeleczyki. 2 - przebywa w rodzinie spokrewnionej, 2 - w rodzinie zastępczej niezawodowej oraz 1 w rodzinie zastępczej zawodowej. W rodzinnych domach dziecka przebywa 6 dzieci. Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Strzeleczyki współfinansuje pobyt 11 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Rodziny te objęte są

wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, mają również możliwość korzystania z bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych.

Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny.

Dane z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich wskazują, że w 2020r. - 10 rodzin z terenu gminy Strzeleczyki objętych było opieką kuratora ds. rodziny i nieletnich.

Uchwałą Rady Gminy Nr XIX/120/20 z dnia 26 lutego 2020r. w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przyjęto Gminny Program Przeciw Działania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2024. Realizatorami tego Programu są wszystkie podmioty realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Jak wynika z danych Zespołu interdyscyplinarnego w 16 rodzinach, w których wychowywane są dzieci, wszczęto procedurę "Niebieskiej Karty", policja dokonała 69 interwencji domowych, gdzie sprawcy działali pod wpływem alkoholu oraz wszczęła 5 postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie.

Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krapkowicach podaje, że w 2020r. udzielił 39 porad osobom znajdującym się w kryzysie, 22 porady prawne, 24 porady z zakresu przemocy w rodzinie, 22 porady z zakresu rodzicielstwa i opieki nad dziećmi oraz 24 porady z zakresu pracy socjalnej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podała, że w związku z nadużywaniem alkoholu, w 2020r. wpłynęło 7 wniosków o wszczęcie postępowania, a w stosunku do 1 osoby podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień od alkoholu. W ramach systemu pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe zatrudniono psychologa, który udziela konsultacji w zakresie uzależnień, problemów rodzinnych i wychowawczych, przemocy, relacji interpersonalnych oraz w sytuacjach kryzysowych.

Jak wynika z danych oświatowych na terenie gminy Strzeleczyki w 2020r. funkcjonowało 5 publicznych szkół podstawowych, do których uczęszczało 481 uczniów. Z zajęć świetlicowych korzystało 100 dzieci. Zapewniają one dzieciom pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zajęć sportowych i zabaw oraz spotkań integracyjnych. Na terenie gminy funkcjonuje również 7 przedszkoli w tym – 6 zamiejscowych oddziałów. W 2020r. do przedszkoli uczęszczało ogółem 265 dzieci. W ramach udzielania wsparcia

w placówkach oświatowych zatrudniony jest 1 pedagog oraz 1 psycholog. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzeleckach w 2020r. finansował dożywianie w stołówkach szkolnych i przedszkolach 18 dzieciom z rodzin najuboższych. Wsparcie rodziny realizowane było także poprzez udzielanie pomocy w formie stypendium dla 15 uczniów, jak również Karty Dużej rodziny.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2021-2023.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno-edukacyjno-wychowawczych w środowisku,
- zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia,
- koordynację różnorodnych usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego umożliwiającego przewyższanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową,
- zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług w zakresie zdrowia.

Wzmacnianie rodziny oraz przeciwdziałanie jej wykluczeniu powinno być szybkie i profesjonalne. Należy reagować na pojawiające się trudności w rodzinie, aby zapobiec kumulacji problemów, które grożą rozpadem więzi i struktury rodzinnej. Dla rodzin

z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w zależności od stopnia ich nasilenia będą adresowane kompleksowe i długofalowe działania pomocowe.

Ingerencja instytucji powinna być ograniczona do szczególnie uzasadnionych sytuacji, a uczestnictwo rodzin w proponowanej pomocy oparte na zasadzie dobrowolności.

Zasadą nadrzędną Programu jest ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że skuteczność działań w zakresie przeciwdziałania dysfunkcji rodziny będzie osiągnięta w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi i ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym.

Program zakłada współdziałanie instytucji świadczących usługi na różnych polach polityki społecznej. Usługi te powinny być świadczone w najbliższym środowisku rodziny w ramach lokalnych systemów wsparcia.

V. ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021 – 2023

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu gminy Strzeleczyki, które z racji doświadczanych problemów przekraczających ich zasoby, nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Ze względu na zakres i rodzaj problemów, jakie towarzyszą tym rodzinom, istnieje ryzyko doświadczenia przez nie zjawiska wykluczenia społecznego.

VI. ZASOBY

Diagnozowanie zasobów pozwala na wskazanie form pomocy niezbędnych dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość potencjału i dostępność usług daje możliwość formułowania celów i zadań, które mogą stanowić spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Mocne strony

Podmioty realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Urząd Gminy;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Sąd Rejonowy w Strzelcach Opolskich;
- placówki oświatowe (przedszkola, szkoły, świetlice szkolne);
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna i „pomocowa”;
- Komenda Powiatowa Policji w Krapkowicach;
- placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie powiatu krapkowickiego
- realizacja programów profilaktycznych;
- poradnictwo prawne;
- poradnictwo psychologiczne;
- placówki służby zdrowia;
- pedagodzy szkolni, specjaliści i terapeuci, psycholodzy.

Słabe strony:

- brak grup samopomocowych;
- brak świetlic socjoterapeutycznych;
- brak opieki nad dzieckiem do lat 3 (żłobek, dzienny opiekun, niania);
- wzrost kosztów utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach zastępczych;
- wyuczona bezradność;
- uzależnienie od pomocy instytucjonalnej;
- uzależnienia wśród członków rodziny (alkohol, narkotyki, internet,);
- wzrost przestępczości, przemoc;
- brak lokali socjalnych
- separacja, rozwody, praca za granicą;

Zagrożenia:

- występowania zjawiska wykluczenia społecznego;

- wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej
- występowanie patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży;
- brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie;
- niechęć rodzin do podjęcia współpracy z asystentem rodziny, która może przejawiać się brakiem podejmowania działań ze strony poszczególnych członków rodzin niezbędnych do realizacji opracowanego wspólnie planu pracy z rodziną, który ma na celu poprawę ich funkcjonowania w środowisku.
- brak wystarczających środków finansowych na realizację zadania może uniemożliwić w pełnym zakresie asystentom rodziny podnoszenie swoich kwalifikacji, jak również uniemożliwi zatrudnienie specjalistów (np. psychologa, pedagoga, radcę prawnego), którzy swoimi działaniami mieliby wesprzeć pracę asystenta rodziny.

Szanse:

- wymiana informacji z innymi gminami, korzystanie z dobrych wzorców;
- możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy z Unii Europejskiej i rządowych programów;
- możliwość zlecenia niektórych zadań organizacjom pozarządowym;
- działalność klubów sportowych, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych;
- stabilny rynek pracy;
- działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Strzeleczkach;
- dogodny dostęp mieszkańców gminy do aglomeracji miejskich.

VII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program realizowany będzie na terenie Gminy Strzeleczki w latach 2021 -2023. Przewidziane w programie działania będą przebiegały w formie ciągłej i podlegały monitoringowi.

VIII. CELE I ZADANIA PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

Celem głównym programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, przywracanie zdolności do prawidłowego funkcjonowania oraz stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w gminie Strzeleczyki.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- 1) umożliwienie dziecku wychowywania się w rodzinie biologicznej;
- 2) zapewnienie dziecku w sytuacjach kryzysowych opieki w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) aktywizacja rodziców w celu przywrócenia zdolności (lub nabycia zdolności) pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 4) wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.

Zadania:

- Stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia rodzin.
- Zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości.
- Objęcie pomocą dzieci w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia
- w podręczniki szkolne, wypłacanie stypendiów szkolnych, organizowanie wypoczynku
- w okresie wolnym od nauki, umożliwianie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego.
- Praca z rodziną poprzez prowadzenie pracy socjalnej przez pracowników socjalnych
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz asystenta rodziny.
- Zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych rodzinom tego wymagającym.
- Monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny.
- Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.
- Podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych
- wykluczeniem społecznym celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia.

Realizatorzy: Wójt Gminy, Rada Gminy Strzeleczyki, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo – rekreacyjne, placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego, służba zdrowia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne, Sąd Rejonowy, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz inne osoby i instytucje pomocowe we wspieraniu rodziny.

2. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania:

- 1) Systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin, ich potrzeb i oczekiwań oraz udzielanie im stosownej pomocy.
- 2) Rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym psychologicznego i prawnego.
- 3) Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomagania rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych.
- 4) Promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych mając mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, poprawianie relacji rodzic-dziecko.
- 5) Prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawania dysfunkcji.
- 6) Podejmowanie działań na rzecz powrotu do rodziny naturalnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
- 7) Zapewnienie opieki nad dziećmi rodziców pracujących.
- 8) Podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci.
- 9) Tworzenie i współfinansowanie placówek wsparcia dziennego takich jak: kluby, świetlice dla dzieci.
- 10) Realizacja na terenie gminy programów zdrowotnych.

- 11) Świadczenie usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego umożliwiającego przewyższanie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową.
- 12) Udział w rządowych i innych programach wspierania rodzin.
- 13) Podejmowanie działań przeciwdziałających przemocy w rodzinie i uzależnieniom.
- 14) Doskonalenie zawodowe pracowników podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.
- 15) Podejmowanie współpracy i wypracowywanie zasad wspólnego działania wszystkich podmiotów działających na rzecz umacniania rodzin.
- 16) Rozwój i wykorzystywanie gminnej bazy sportowej w celach aktywności ruchowej i rekreacyjnej.

Realizatorzy: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo – rekreacyjne, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, służba zdrowia oraz inne osoby i instytucje pomocowe wspierające rodziny.

3. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym

Zadania:

- 1) Wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów uzdolnionych.
- 2) Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych poprzez stworzenie usług i ulg wspierających ich proces edukacyjny.
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną (stypendia, zasiłki, dofinansowanie do imprez szkolnych i wycieczek, udział w projektach)
- 4) Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, w tym udział placówek oświatowych w projektach.
- 5) Realizowanie przez szkołę programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno-wychowawczych przeciwdziałających patologiom społecznym.
- 6) Realizowanie programów prozdrowotnych.

- 7) Udzielanie psychologicznego i pedagogicznego wsparcia uczniom znajdujących się w sytuacjach tego wymagających oraz ich rodzicom.
- 8) Podejmowanie przez szkołę działań mających na celu kształtowanie właściwego zachowania nawyków i postaw życiowych.
- 9) Podejmowanie przez szkołę współpracy z innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów uczniów z rodzin niedomagających.
- 10) Prowadzenie świetlic szkolnych oraz organizowanie tam zajęć i pomocy dla uczniów.
- 11) Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami.
- 12) Organizowanie poradnictwa i konsultacji dla rodziców ze specjalistami.
- 13) Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów społecznych poprzez prowadzenie w szkole programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem.
- 14) Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.
- 15) Podejmowanie działań mających na celu integrację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Realizatorzy: Wójt Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo – rekreacyjne, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, służba zdrowia oraz inne osoby i instytucje pomocowe wspierające rodziny.

4. Opieka nad dziećmi z rodzin niewydolnych wychowawczo.

Zadania:

- 1) Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, prowadzona przez pracownika socjalnego.
- 2) Zatrudnienie asystenta rodziny w przypadku zagrożenia odebraniem dziecka do pieczy zastępczej lub umożliwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
- 3) Podejmowanie działań w celu zapewnienia nadzoru kuratora nad nieletnimi pozbawionymi dostatecznej opieki ze strony rodziców.

- 4) Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań.
- 5) Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkole oraz w placówkach specjalistycznych dla dzieci z rodzin niewydolnych.
- 6) Tworzenie i wspieranie działalności świetlic i placówek wsparcia dziennego oraz organizowanie w nich pomocy i opieki dla dzieci w godzinach poza szkolnych.
- 7) Prowadzenie monitoringu dziecka w rodzinie dotkniętej sytuacją kryzysową.
- 8) Mobilizowanie rodziców do korzystania z programów korekcyjno-edukacyjno-terapeutycznych oraz specjalistycznej konsultacji.
- 9) Priorytetowe przyjmowanie do placówek przedszkolnych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
- 10) Organizowanie wobec dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo w szkole dostępnych form wsparcia (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze i inne).

Realizatorzy: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo – rekreacyjne, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, służba zdrowia oraz inne osoby i instytucje pomocowe wspierające rodziny.

5. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży oraz zapobieganie uzależnieniom i zjawiskom przemocy.

Zadania:

- 1) Realizacja programów dotyczących uzależnień, agresji, radzenia sobie ze stresem adresowanych do dzieci.
- 2) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży.
- 3) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- 4) Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zjawiskiem przemocy.

- 5) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- 6) Organizowanie prelekcji w szkołach przez specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów w tym zakresie.
- 7) Promocja pozytywnych wzorców zachowań poprzez organizowanie w szkole zajęć, imprez, spotkań ukierunkowanych na wspieranie i prawidłowy rozwój i postawę społeczną młodego człowieka.
- 8) Ustawiczne szkolenie nauczycieli w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- 9) Monitorowanie zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- 10) Promocja instytucji udzielających pomocy w przypadkach zaistnienia zjawiska przemocy.
- 11) Współpraca wszystkich instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy.
- 12) Wspieranie rozwoju i działania podmiotów udzielających wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Realizatorzy: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, służba zdrowia oraz inne osoby i instytucje pomocowe wspierające rodziny.

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY

- stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze,
- ograniczenie szerzenia się patologii,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego dzieci i rodzin,
- ograniczenie powstawania sytuacji kryzysowych rodzin wymagających interwencji,
- ochrona dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej,

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Programu odbywać się będzie w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł. Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Gminny Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy;
- wyznaczanie kierunków działań z rodziną;
- wskazywanie jednostek współpracujących oraz określenie ich zadań;
- ocena rezultatów prowadzonej pracy na rzecz rodziny.

Koordynacją w zakresie realizacji Programu zajmuje się Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzeleczkach.

XII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Strzeleczecki. Zakłada on tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny,

ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań